

PROTOKÓŁ

**z III spotkania Zespołu Lokalnej Współpracy
przeprowadzonego w ramach opracowania projektu Planu zadań ochronnych
dla obszaru Natura 2000 Kościół w Równem PLH180036, odbytego
w dniu 30 września 2015 r.**

Spotkanie, którego organizatorem była Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Rzeszowie, odbyło się w siedzibie Urzędu Miejskiego w Dukli. Było to ostatnie z serii przewidywanych trzech spotkań, pozwalających wszystkim zainteresowanym stronom na aktywne uczestnictwo w procesie sporządzania projektu Planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLH180036 Kościół w Równem. Stanowi on element projektu: 309/2014/Wn09/OP-XN-02/D „Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 wraz ze wzmocnieniem instytucji sprawującej nadzór nad obszarami Natura 2000 w województwie podkarpackim”, w ramach którego obecnie opracowywane są plany zadań ochronnych dla 17 obszarów siedliskowych.

Celem poprzednich spotkań było zapoznanie członków Zespołu Lokalnej Współpracy (ZLW) z zadaniami tego gremium w procesie planowania ochrony, ogólną charakterystyką Obszaru, przedmiotem ochrony (biologią i wymaganiami ekologicznymi nocka dużego *Myotis myotis*), dotychczasowym postępem prac nad projektem PZO, zakresem prac przewidywanych w dalszych etapach, w tym metodyką inwentaryzacji i oceny stanu ochrony przedmiotu ochrony.

Celem niniejszego spotkania było zaprezentowanie roboczej wersji dokumentacji PZO, dyskusja i zebranie ewentualnych uwag dotyczących propozycji zmian i uzupełnień oraz przedstawienie toku dalszych prac nad dokumentacją Planu i projektem zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie w sprawie jego ustanowienia.

PROGRAM SPOTKANIA:

- Prezentacja roboczej wersji dokumentacji projektu PZO,
- Dyskusja nad zapisami dokumentacji PZO,
- Propozycje zmian i uzupełnień w dokumentacji,
- Przebieg dalszych prac na projektem PZO i projektem zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie w sprawie ustanowienia Planu.

PROWADZĄCY I PRELEGENCI:

Barbara Antosyk – kierownik projektu, przedstawiciel Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Rzeszowie,

Bogumił Dąbek – z-ca Dyrektora Oddziału BULiGL w Przemysłu,

Paweł Ruciński – koordynator projektu z ramienia wykonawcy projektu Planu zadań ochronnych dla obszaru PLH 180036 Kościół w Równem - Biura Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej, Oddział w Przemysłu,

Janusz Hejduk - ekspert chiropterolog.

UCZESTNICY:

Jan Marszał – Stowarzyszenie Miłośników Równego, członek Rady Parafialnej Parafii Rzymskokatolickiej p.w. św. Mikołaja w Równem,

Danuta Uliasz - Stowarzyszenie Miłośników Równego,

Halina Cycak – Urząd Miejski w Dukli,

Jarosław Troba – Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Krośnie,

Marek Kielar - Starostwo Powiatowe w Krośnie,

Bartosz Szczepanik – Urząd Miejski w Dukli,

Edyta Trzyna – Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, Oddział w Rzeszowie.

PRZEBIEG SPOTKANIA

Rozpoczęcie spotkania i prezentacje:

Spotkanie rozpoczęła pani **Barbara Antosyk** przywitaniem uczestników. Na wstępie zaznaczyła, że jest to ostatnie spotkanie, podsumowujące, jednak prace nad PZO nie zostały jeszcze zakończone. Na dzisiejszym spotkaniu zostaną zaprezentowane zapisy dokumentacji dopracowane po II spotkaniu ZLW. Przekazała, że jeśli uczestnicy mają jakieś uwagi co do samego procesu sporządzania dokumentacji lub do niej samej, dalej można je zgłaszać. Przypomniała, iż dokumentacja, po jej zakończeniu, nie jest aktem obowiązującym, a opracowaniem pomocniczym – jest nim zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie. Po uwzględnieniu wniosków z III spotkania ZLW nastąpi odbiór dokumentacji od Wykonawcy, ale rozpoczną się prace nad projektem zarządzenia. Po sformułowaniu, jego projekt zostanie poddany udziałowi społecznemu w okresie 21 dni poprzez umieszczenie na stronach internetowych UG i RDOŚ oraz wywieszenie na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy. W tym okresie będzie można składać uwagi i wnioski formalne, do każdego z których GDOŚ w Rzeszowie ustosunkuje się indywidualnie, co nie oznacza uwzględnienia wszystkich. Odpowiedzi znajdą się w uzasadnieniu do

zarządzenia, zamieszczonym na stronie internetowej Dyrekcji. Przed ostatecznym zatwierdzeniem zarządzenie będzie podlegało uzgodnieniu z wojewodą, który szczególną uwagę zwraca właśnie na uzasadnienie. Podsumowując wystąpienie Pani Barbara Antosik zachęciła do czynnego udziału w spotkaniu, zadawania pytań i zgłaszania wątpliwości. Dodała, że Wykonawcy i ona sama jest do dyspozycji zebranych, poprosiła o podpisywanie się na liście obecności i korzystania z wyłożonych materiałów promocyjnych. Zaznaczyła, że spotkanie jest nagrywane, jednak wyłącznie na potrzeby sporządzenia protokołu ze spotkania. Nagranie nie będzie rozpowszechniane w żadnej formie, natomiast protokół zostanie zamieszczony na stronie internetowej Dyrekcji, tak jak poprzednie. Przekazała głos Wykonawcy projektu PZO.

Pan **Bogumił Dąbek** przywitał zebranych w imieniu Wykonawcy, określił zakres zagadnień, które zostaną przedstawione w dalszej części spotkania, w tym zwłaszcza zmiany w dokumentacji dokonane od poprzedniego spotkania i zapisy dokumentacji dotyczące zagrożeń, celów i zadań ochronnych, po czym przekazał głos koordynatorowi projektu PZO.

Pan **Paweł Ruciński** przypomniał główne kwestie dyskutowane na poprzednim spotkaniu, które znalazły odbicie w zapisach dokumentacji. Omawiano propozycję zmiany granic Obszaru, skierowaną na objęcie jego granicami strategicznych dla kolonii rozrodczej nocka dużego stawów rybnych w sąsiedztwie kościoła, które dla mieszkańców kolonii są miejscem wodopoju, a dla innych licznych gatunków nietoperzy również miejscem żerowania. Przedmiotem rozważań były również zadrzewienia oddzielające stawy od drogi krajowej, którą nocki duże przekraczają po zaspokojeniu pragnienia. Wymuszają one przelot nad nią na niekolizyjnej wysokości. Na wyłożonych mapach oraz ekranie przedstawiono poprzednią i aktualnie proponowaną granicę. Omawiano także sprawę oświetlenia bryły kościoła w godzinach wieczorno-wczesnonocnych, które w opinii eksperta chiropterologa opóźnia wylot nocków z kolonii, skracając okres żerowania. Ograniczeniu tej uciążliwości służyć ma propozycja skrócenia okresu trwania oświetlenia poprzez wcześniejsze o 1 godzinę jego wyłączenie. W związku z planowanym remontem kościoła, jako istotne zagrożenie uznano jego przeprowadzanie w okresie funkcjonowania kolonii rozrodczej. W związku z tym określono więc przedział czasowy na bezpieczne dla niej prowadzenie prac remontowych. Uznano przy tym, że właściwym rozwiązaniem jest jednoczesne przeprowadzenie remontu wieży kościelnej oraz wymiany pokrycia dachowego na wieży i nad nawą, a nie rozkładanie ich w czasie. Zgodzono się, że wspomniane prace remontowe są istotne dla zagwarantowania bezpiecznego funkcjonowania kolonii w długim horyzoncie czasowym, co uzasadnia ujęcie remontu jako jednego z działań ochronnych. Rozważano również zakres wytycznych odnośnie zapisów zawartych w dokumentach planistycznych dotyczących terenu gminy, w szczególności odnoszących się do inwestycji mogących zagrażać kolonii rozrodczej nocka dużego. Chodziło zwłaszcza o energetyką wiatrową i budowę drogi szybkiego ruchu. Co do pierwszej kwestii ustalono, aby nie określać w dokumentacji bezpiecznej odległości lokalizowania farm wiatrowych od kolonii, a jedynie odwołać się do istniejącego projektu wytycznych. Odnośnie do będącej na etapie ostatecznych uzgodnień budowie drogi szybkiego ruchu nr S19, której realizację przewidziano do 2023 r., nie wprowadzono żadnych zapisów, ponieważ na newralgicznym odcinku będzie ona biegła estakadą i zabezpieczona ekranami, minimalizując

zagrożenia dla kierujących się w dolinę Jasionki nocków. W zapisach dokumentacji PZO zaktualizowano również oznaczenia drogi istniejącej i projektowanej.

Na zakończenie wypowiedzi Pan **Paweł Ruciński** poprosił Panią **Barbarę Antosyk** o zgodę na krótkie charakteryzowanie przez Eksperta przedmiotu ochrony, ponieważ na spotkaniu pojawiły się osoby nie uczestniczące we wcześniejszych posiedzeniach, jego samego zaś o przedstawienie najważniejszych zapisów dokumentacji projektu PZO, których jest głównym autorem.

Pan **Janusz Hejduk**, posługując się pokazywaną na poprzednim spotkaniu prezentacją, krótko charakteryzował główne cechy biologiczne nocka dużego, liczebność kolonii i sukces rozrodczy w 2015 r. oraz sam obszar ochrony, a następnie przedstawił i skomentował zapisy zawarte w dokumentacji. Skoncentrował się przy tym na sformułowaniach zawartych w tabelach, dotyczących zagrożeń, celów działań ochronnych i samych działań ochronnych.

DYSKUSJA

Pani **Barbara Antosyk** zaznaczyła, że prezentowane tabele znajdują się w zarządzeniu Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie, a pozostałe opisy zawarte w dokumentacji – nie. Poprosiła więc na zwrócenie uwagi na ich treść. Dodała, iż fragmenty zaznaczone w tabelach na czerwono dotyczą terenów nie będących aktualnie w granicach Obszaru i nie znajdują się w treści zarządzenia. Zmiana zarządzenia zostanie dokonana po przeprowadzeniu procedury weryfikacyjnej i zatwierdzeniu proponowanych zmian granic przez Komisję Europejską. W stosunku do obszaru w obecnych granicach są one formułowane niejako na wyrost, jednak propozycje zmian służących przedmiotowi ochrony Obszaru stanowią element prac nad projektem PZO.

Pan **Jan Marszał** wyraził obawy co do odbioru proponowanego skrócenia czasu działania oświetlenia przez mieszkańców Równego, zwłaszcza wracających z pracy na drugiej zmianie. Dodał, że oświetlenie kościoła stanowi element oświetlenia ulic wiejskich. Zaproponował, by problem rozwiązać poprzez wyłączenie usytuowanej od strony zachodniej lampy skierowanej na wieżę kościelną, gdzie znajdują się wyloty z kolonii rozrodczej nocka.

Pan **Janusz Hejduk** odpowiedział, że te kwestie rozważano wnikliwie na poprzednim spotkaniu, gdzie padały różne propozycje, jednak zgodzono się na rozwiązanie zaproponowane w tekście dokumentacji (uzasadnił powtórnie swój punkt widzenia). Uzupełnił wypowiedź stwierdzeniem, że novum w dyskusji stanowi fakt funkcjonowania oświetlenia kościoła jako elementu całości oświetlenia wiejskiego. Oświetlenie ciągów komunikacyjnych wsi powinno być oczywiście dostosowane do potrzeb mieszkańców. Zapytał, czy istnieje możliwość oddzielnej regulacji czasu trwania oświetlenia wsi i kościoła.

Pan **Jan Marszał** odparł, że nie ma rzeczy niemożliwych, rozumie potrzeby i ograniczenia związane z ochroną kolonii rozrodczej na strychu kościoła i w tym duchu przedstawi sprawę Radzie Parafialnej.

W odniesieniu do zawartego w dokumentacji bezpiecznego dla kolonii rozrodczej terminu prowadzenia prac remontowych wieży i dachu nad nawą wyraził obawę, czy nie jest on zbyt krótki. Stwierdził, że samo ustawienie rusztowania może potrwać ponad miesiąc. Pan **Marek Kielar** dodał, iż zimą prac remontowych na dachach się nie prowadzi. Wątpliwości rozwiała Pani **Barbara Antosyk** oświadczając, że istnieją liczne przykłady potwierdzające możliwość przeprowadzenia analogicznych remontów w terminach nie kolidujących z bezpieczeństwem kolonii. Pan **Janusz Hejduk** uzupełnił, że prace przygotowawcze, w tym stawianie zewnętrznego rusztowania, można rozpocząć wcześniej (np. od 1 sierpnia). Warunkiem jest nie zasłanianie wylotów z kolonii (okna wieży kościelnej z ażurowymi osłonami) i nie wykonywanie żadnych prac na strychu kościoła do 15 września.

Pan **Jan Marszał** spytał, czy możliwe jest połączenie prac remontowych wieży kościelnej z rozważaną przez Radę Parafialną kosmetyką cegły, z której jest zbudowana jej część murowana. Pani **Barbara Antosyk** odpowiedziała, że są to prace na zewnątrz kościoła i nie będą miały wpływu na funkcjonowanie kolonii, więc z technicznego punktu widzenia jest to kwestia odpowiedniej organizacji prac. Jednak jako nie mające związku z ochroną nocka dużego, nie mogą zostać włączone do działań ochronnych Obszaru i finansowane z tego źródła.

Pan **Bartosz Szczepanik** dopytywał, czy po włączeniu w granice Obszaru działek z zadrzewieniami oddzielającymi stawy od drogi krajowej będzie możliwość usuwania z nich egzemplarzy uschłych, czy też zagrażających bezpieczeństwu. Pani **Barbara Antosyk** wyjaśniła, że propozycja włączenia zadrzewień ma na celu zachowanie bufora, gwarantującego bezpieczny przelot nocków znad stawów nad drogą, więc wycinka pojedynczych drzew, nawet żywych, nie wpłynie na zmianę ich charakteru. Zagrożenie ze strony ruchu na drodze sąsiadującej ze stawami powinno się wydatnie zmniejszyć po oddaniu do użytku planowanej drogi szybkiego ruchu, więc i znaczenie ochronne przedmiotowych zadrzewień zmaleje. Nie zdecydowano się więc na formułowanie ograniczeń w racjonalnym użytkowaniu zadrzewień.

Pan **Marek Kielar** spytał, czy obecność nocków niesie za sobą jakieś zagrożenia dla ludzi, czy roznoszą choroby? Pan **Janusz Hejduk** odpowiedział, że na tle innych grup zwierząt uciążliwość nietoperzy jest niewielka. Ich odchody nie wydzielają odrażającej woni, z racji niewielkiej liczebności kolonii i małych rozmiarów nietoperzy są nieliczne, a mogą służyć jako doskonały nawóz dla ozdobnej roślinności wokół kościoła. Guano (usuwane raz do roku), nie stanowi zagrożenia dla konstrukcji sklepienia nad nawą, ponieważ jest ona zabezpieczona platformą wyłożoną specjalną folią. Jak wszystkie dziko żyjące zwierzęta stałocieplne, zwłaszcza przejawiające zachowania społeczne, nietoperze przenoszą różne choroby, również wściekliznę. Jednak z uwagi na nocny tryb życia, możliwość ich kontaktów z ludźmi jest ograniczona. Ludzi nie atakują. Nie należy się z nimi jednak spoufalać, a tym bardziej chwycić, gdyż w ramach reakcji obronnej mogą dotkliwie ugryźć. Właśnie w takiej sytuacji może dojść do przeniesienia zarazków, jednak śmiertelność wiązana z kontaktami z chiropterofauną wg statystyk światowych jest niska (a obejmuje również nie żyjące w Europie gatunki żywiące się krwią). Dla miłośników przyrody nietoperze to bardzo interesująca grupa zwierząt (jedyne ssaki posiadające umiejętność aktywnego

lotu, a ponadto posługujące się echolokacją). W ramach planowanej w Obszarze działalności edukacyjnej można by prowadzić zajęcia, zwłaszcza z młodzieżą, przybliżające biologię, wymagania siedliskowe i kształtujące właściwe postawy wobec nietoperzy, w powszechnym odbiorze społecznym nie cieszących się sympatią.

Pani **Edyta Trzyna** interesowała się rozrodnością nocka dużego pytając, czy zdarzają się u tego gatunku ciąży mnogie i wychowywanie przez samice więcej niż jednego potomka. Pan **Janusz Hejduk** wyjaśnił, że u tego gatunku w zasadzie nie. W strategii życiowej rekompensowane jest to długowiecznością, nie spotykaną u innych ssaków tak niewielkich rozmiarów. Dodał, iż ciąży bliźniacze zdarzają się u innych gatunków, zwłaszcza migrujących z zimowisk na bardzo oddalone tereny rozrodcze, gdzie spowodowana tym śmiertelność jest wyższa niż u gatunków osiadłych. Możliwość utrzymania przy życiu obydwu potomków do uzyskania przez nie samodzielności zależy natomiast od wielu czynników, w tym kondycji samicy po zimowaniu, dostępności pokarmu, występowania dogodnych miejsc rozrodu i ich bezpieczeństwa.

Pan **Marek Kielar** dopytywał, czy nocki duże mają naturalnych wrogów, na co Pan **Janusz Hejduk** odpowiedział, że tak jak każde z dziko żyjących zwierząt tak niewielkich rozmiarów. Niebezpieczeństwo zagraża im ze strony nocnych ptaków drapieżnych w czasie żerowania oraz, zwłaszcza dla osobników młodocianych, w koloniach rozrodczych – tu głównie od ptaków drapieżnych oraz łasicowatych. Pani **Barbara Antosyk** uzupełniła, że w odniesieniu do kolonii rozrodczej na strychu kościoła w Równem nie zdecydowano się na ujęcie kun i innych drapieżników w wykazie zagrożeń istniejących i potencjalnych, ponieważ kolonia obecnie jest dobrze zabezpieczona przed ich ingerencją i znajduje się pod fachową opieką chiropterologiczną stowarzyszenia „pro Natura” z Wrocławia, a nad dostępem na strych czuwa Ksiądz Proboszcz.

Pan **Marek Kielar** zapytał, czy nie można by wprost wpisać do dokumentacji PZO zakazu lokalizacji farm wiatrowych w odległości 1 km od kolonii? Pani **Barbara Antosyk** wyjaśniła, że nie zdecydowano się na wprowadzenie takiego zapisu, ponieważ, jak każda planowana inwestycja, takie przedsięwzięcie podlega procedurze oceny oddziaływania na środowisko i obszary Natura 2000, zaś w przypadku możliwego przekroczenia liczebności kolonii ponad 100 osobników zapis proponowany przez Pana Kielara i tak byłby niewystarczający. Ustalono, aby we wskazaniach do dokumentów planistycznych nie określać „bezpiecznych” odległości, a jedynie zalecić „uwzględnianie Wytycznych”.

Pani **Barbara Antosyk**, wobec wyczerpania tematów do omówienia, zamykając spotkanie podziękowała obecnych za przybycie, zainteresowanie ochroną kolonii rozrodczej nocka dużego na strychu kościoła w Równem i żywą dyskusję nad dokumentacją PZO. Zachęciła ponownie o zgłaszanie uwag oraz zaprosiła na przygotowany posiłek.

Protokół sporządził:

Paweł Ruciński